

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

651

E

25

kw
Gram 191

KORTE SCHETS DER NÉDERDUITSE SPRAAKKONST,

Waar in, op eene zeer korte en beknópte
wyze, niet alleen de waare Gronden van de Né-
derduitse Taale worden aangewezen, maar
ook, inzonderheid, de waare Eigenschap der
Naambuigingen, (*Declinatie*en,) en der
Tydvoegingen, (*Conjugatie*en,) wor-
den voorgesteld, en met duide-
lyke, en voor elk bevat-
baare, Voorbeelden
bevestigd,

D O O R

J A N van B E L L E.

Te Haarlem Gedrukt, by *Christoph Henrich Bohn*, Boek- en
Papier Verkooper, in de Warmmoesstraat, Anno 1755.

B E R I G T

V A N D E N

D R U K K E R

A A N D E N

L E E Z E R.

Myn Voorzaat, *Izaäk vander Vinne*, gaf in den Jaare 1748, in 't licht den KORTEN WEGWYZER TER SPELSpraak- en DICHT-KUNDEN, door *Jan van Belle* in Rym geschreeven, en hoewel men réden heeft, over den goeden aftek daar van voldaan te zyn, heb ik echter veele Mensen ontmoet, die zulk een Taalkundige Verhandeling liever in Onrym, dan in Rym, zouden lezen; daarom vervoegde ik my by den Schryver, die nóg twee Stukjes in Onrym had liggen; het eene dat ik nu uitgeeve, onder den Titel van *Korte Schets der Néderduitse Spraakkonst*, en

het andere, bestaande in Vraagen en Antwoorden; maar het duurde zeer lang, eer ik hem tót het een óf 't ander kon overhaalen, terwyl hy vreesde dat deeze Werkjes in Onrym, het Rym-werkje, het welk hy zeer hoog schatte, zouden benadeelen.

Eindelyk besloot hy; en schoon zyn eerste meening geweest was, het laatstgenoemde eerst uit te geeven, gelyk hy by slót van het Rymwerkje beloofde, wierd hy daarin, door raad van vrienden, die zyne leerlingen geweest waaren, veranderd, om dat zy betuigden veel meer nut uit dit kleine Werkje, dan uit grootere van andere Schryvers over de Néederduitse Taal gehaald te hebben; maar zo als hy naauwlyks begonnen was, dit op nieuw te overzien, en ter drukpersse gereed te maaken, wierd hy door een zwaar toeval, niet alleen buiten staat gesteld, maar, zelf uit dit léven weggerukt, waarom de verdere naziening door zyne vrienden heeft moeten geschieden, die, zo veel mogelyk, over al zyne eigene Woorden en Spreekwyzen bewaarende, dit zo goed ten einde hebben gebragt, als het afschrift, door hem nagelaaten, toeliet.

In dit Werkje zyn de vólgende Vier Hoofd-deelen verhandeld, spreekende

Het

Het Eerste van de Letters, der zelve Klanken, en Spellingen.

Het Tweede van de Spraakdeelen, en der zelve gebruik.

Het Derde van de Naambuigingen, (Declinatie.)

Het Vierde van de Tydvoegingen, (Conjugatie.)

Welke twee laatste, te weeten de Naambuigingen en Tydvoegingen, door den Schryver zo klaar in alle haare onderscheidingen worden voorgesteld, dat by veelen, zig des verstaande, geoordeeld word, dat zelf zeer geleerde Lieden het met vermaak zullen inzien, en de Leerlingen in alles zo veel klaarheid en opleiding vinden, als nergens in zulk een klein bestek word aangetroffen, inzonderheid zullen zy de agteraangevoegde Tafel van groote nuttigheid vinden.

Niemand floore zig, dat onze Schryver zig nu en dan, genoegzaam woordelyk, bediend heeft van de Verstandige Aanmerkingen der Taal-Geleerden, *L. T. Kate*, *W. Séwel*, en *A. Moonen*; hy droeg dien Mannen eene groote achting toe, en wy hebben naa zyn Overlyden, best gedagt, het geen wy geschreeven vonden, woordelyk te volgen; ook dient tót narigt, dat zyne aanhaalingen uit *L. T. Kate*, zyn uit het Eerste Deel.

Ik heb het in de zelfde grootte (te weeten in *Quarto*) gedrukt, als het Rym-werkje, omdat het nu bekwaam te zaamen gevoegd kan worden; en wat het Stukje belangt, dat in Vraagen en Antwoorden bestaat, dat is klein, en staat by nader gelégenheid, in groot *Duodecimo* uit te komen, om voor een School-Boekje te kunnen dienen.

Ondertussen wens ik den Leezer welvaart, en Blyf

U. E. D. W. Dienaar,

C. H. B O H N.

Ee-

Eenige DRUKFEILEN, dus te Verbeeteren.

Bladz:	Régel	staat	lees
1	9	<i>Woorddoorsprongkonst, Woord-Oorsprongkonst.</i>	
4	19	Régelmatige, volgen,	Régelmaatige. vólgen.
6	14 } 16 } 29 }	CHE . CHEE.	
12	22	in den tweede en derden, (als by <i>Séw.</i>) in de tweede en derde.	
15	33 28	NAAMLEDEN, omstandigheden,	NAAMLÉDEN. omstandighéden.
16	8	NAAMLEDEKENS, NAAMLÉDEKENS.	
19	15	uitgaan.	uitgaan;
20	9 10	NAAMLEDEKENS, geslacht	NAAMLÉDEKENS. Geslacht
21	14	tot	tót
24	26	Hertóge	Hartoge
27	25	dat men alle	dat men in alle
48	1	<i>Naambuiging</i>	<i>Naambuiginge</i>
48	25	<i>StortE</i>	<i>StorttE</i>

De verdere ongemerkte Drukfeilen gelieve de goedgunstige Leezer te versoonen.

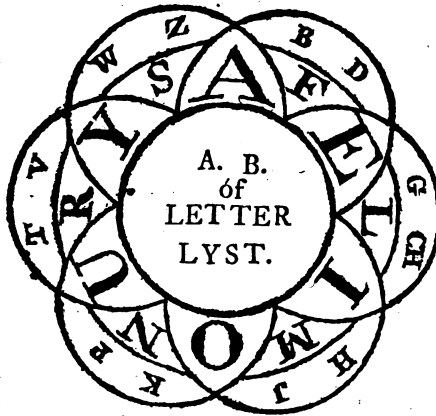
Zie

Zie hier de XXIV Letters
onderscheiden in Zes *Klinkers*

A, E, I, O, U, Y.

Zes *Tweelédige Médeklinters*, genaamd
Effe, Elle, Emme, Enne, Erre, Effe.

En Twaalf *Eénlédige Médeklinters*, die luiden :
Bee, Dee, Gee, Chee, Ha, Jee, Ka, Pee, Tce, Vee, Wee, Zee.

K O R-

KORTE SCHEETS
DER
NÉDERDUITSE
SPRAAKKONST,

De *Spraakkonst*, (Grammatica,) is de konst om wel te Spreeken en Schryven.

Dezelve bestaat in vier onderscheidendlyke deelen, naaml: de *Spelkonst* (Orthographie;) de *Woorddoorsprongkonst* (Etymologia;) de *Woordschikkingkonst* (Syntaxis;) en de *Maatklankkonst* (Prosodia.)

Tót de Néederduitse Spelkonst behooren vier-en-twintig Letters.

A. B. D. E. F. G. CH. H. I. J. K. L. M. N. O. P. R.
S. T. U. V. W. Y. Z.

Onder deeze zyn zes *Klinkers* (Vokaalen) A. E. I. O. U. Y. De overige zyn alle *Médeklinkers* (Consonanten) genaamd; omdat men ze niet zonder byvoeginge van ééne óf eenige der Klinkeren kan uitspreeken: Want die B zegt, zegt *Bé*; en zo voort met alle andere.

De Médeklinkers, aldus gebruikt, worden by sommigen *Smeltletters* (Liquidae) genaamd, by eenigen vier, by anderen

A

deren

deren zes en meer in getal geacht, maar alles te onrecht: Want alle de Médeklinters kunnen tót Smeltletters gebruikt worden, het zy in 't voorst óf in 't agterst eener Lettergroepe: zo smelt de B in AminadaBs, de D in iets goeDs, de F in SFinks, de G in WaGt, de CH in SCHaap, de H in tHuis, de J in SJap, de K in eKs, de L in SLyk, de M in SMak, de N in KNak, de P in SPoor, de R in KReng, de S in PSalm, de T in STaal, de V in 's Vólks, de W in DWang, de Z in t' Zaamen.

Uit de Klinters worden Tweeklanken en Drieklanken gemaakt. Een Tweeklank is, wanneer twee byzondere Klinters in ééne Lettergroepe, gelyklyk uitgesproken worden; als: AE in Waereld, EI in Geit, EU in Beurt, IE in Die, OE in Koe, OU in Goud, UI in Bui, enz. Een Drieklank is, wanneer drie byzondere Klinters in ééne Lettergroepe gelyklyk uitgesproken worden, als: IEU in Nieuw, OEI in Boei, enz.

Uit de Médeklinters worden Tweemédeklanken, Driemédeklanken en Viermédeklanken gemaakt. Een Tweemédeklank is, wanneer twee byzondere Médeklinters in ééne Lettergroepe gelyklyk uitgesproken worden als: *Groot, Kwaad*; des gelyks ook de Drie en Vier Médeklanken als: *Spreek, spreken, schrift, schryven*.

De Letter A heeft in 't Néederduits tweederleijen klank, als blykt in de woorden *Adam, Barak, Galeas, Hagár, Satan*. De réden hiervan is, dat deeze Letter altyd haaren klank in 't geheel behoud, het zy wanneerze alleen eene Lettergreep uitmaakt, als in *A-dam*, het zy wanneerze de laatste eener Lettergroepe is, als in *Ba-rak, Ga-leas, Ha-gar, Sa-tan*: Maar als'er in een zelve lettergroepe een Médeklinter naa volgt

vólgt, verlieste zo veel van haaren klank als in de laatste lettergreepen der woorden, *Ba-rak, Ga-leas, Ha-gar, Sa-tan* te zien is; desgelyks ook als 'er verscheidene Médeklinters naa vólgen.

Wat nu aangaat de Lettergreepen, waarinmen de A volkomen moet hooren, alshoon 'er Médeklinters naa vólgen, het gebruik heeft wel meest gewild, dat men dan de A verdubbele en AA schryve, als in *Gaan, Slaan, Haat, Maagd*, enz: behalven in sommige woorden die met de dubbele AA hunnen vereisten klank zouden missen, als *Waereld, Paerel*, en eenige andere, waarinmen de AE tot onderscheidinge kan gebruiken, als *Waerd* (dat waardig is) en *Waard* (een Tapper) *Naer* (vólgens) en *Naar* (akelig.)

Behoudens deeze uitzonderinge zoumen voor eenen algemeenén Régel, tót gemak onzer Landsgenooten, en zelf der Vreemdelingen, die onze Taal zoeken te leeren, mogen stellen, dat alle Naamwoorden, die in 't enkelvoudig met ééne A niet bestaan kunnen, in 't enkel-en meervoudig met twee AA behooren geschreeven te worden, als: *Baan, Baanen; Haan, Haanen; Laan, Laanen; Zwaan, Zwaanen; Daad, Daaden; Graat, Graaten; Baas, Baazen; Dwaas, Dwaazen*; desgelyks alle Werkwoorden, die in den tégenwoordigen tyd, den eersten Persoon, met ééne A niet bestaan kunnen, als: *ik Haat, Laat, Praat*: altyd *Haaten, Laaten, Praaten* enz:.

Hiertégen in te brengen, dat het béter is in rym te schryven *Daên, Kwaên, Vaêr*, dan: *Daân, Kwaân, Vaâr*; om dat die woorden in hun geheel zyn: *Daaden, Kwaaden, Vader*; en dat het door wegwerping van de D blykt, dat de t'zaamentrekking het eerste gevoeglyker duld dan het laatste,

zulks is (behalven het geen *W*: *Séwel* hier op zegt) gemaklyk te beantwoorden: want wat de woorden *Daaden*, *Kwaaden* belangt, daarvan kanmen zeggen, datze, by verkortinge, de *D* en *E* agterlaaten; gelyk in honderd andere woorden meer geschied, en (behoudens eene kleine uitzonderinge) wel een algemeene Régel van Verkortinge genoemd mag worden, datmen de *D* niet alleen, maar de *D* en *E* agterlaate: als in *broên* van *broeden*, *broër* van *broeder*, *bloên* van *bloeden*, *moër* van *moeder*, *spoên* van *spoeden*, *voên* van *voeden*. enz: *Daân* van *Daaden*, *Kwaân* van *Kwaaden*; maar *Vader* is verkort, *Vaër*: om dat 'er in de Lettergreep, voor de verkorte, maar één Klinker is.

Tót voorstand van de *AE*, in plaatse van de dubbele *AA*, by te brengen, datmen voor het woordtje *Daar* niet alleen dikwils zegt, maar ook schryft, 'er, als ik ben 'er geweest; hy was 'er niet; toen ik 'er kwam; en daaruit te willen bewyzen dat men *Daer* en niet *Daar* behoort te schryven, zulks waare, (behalven het geen *W*: *Séwel* hier tégen zegt) het Régelmatige onzer Taale, zelf om eene geringe onrégelmatigheid, als het verkorte 'er, geheel omver te smyten: want dat het verkorte 'er onrégelmatig is, en derhalven tót geenén Régel óf bewys van eenigen Régel kan dienen, blykt, alsmen het Voornaamwoord *Haar* in *ze* verkort, als: *Hy* heeft *ze* dapper doorgestreeken, *Hy* sprak *ze* minlyk aan. *Zie* nu welk eene fraaije Sluitréden hier uit zou volgen. *Het verkorte deel van eenig woord bewyft, hoemen het woord in zyn geheel, moet spellen. 'Ze, is het verkorte deel van 't Voornaamw: Haar. Ergo: Ze, bewyft hoemen het voornaamw: Haar, in zyn geheel moet spellen. Ha is 't begin, Z. E. ze maakt Haze van Haar.*

Ieder ziet dat dit gevolg niet doorgaat, want dewyl het verkorte 'er als vooren gezegd, dan onrégelmatig is, moet het

het ook voor geen vasten régel aangenomen worden, maar alleen gebruikt als tót verkortinge, indien 'er de zin der régelmaat niet mede gekrenkt word.

Het geen dusver van de A óf AA gezegd is, dient tót eene grondstellinge voor nóg drie Klinkers, de E. O en U.

Met AAi speld men *Baai, draai, fraai*, enz:

Met AAu speld men *Blaauw, maauw, gaauw, flauw*.

Ai is in 't Néderduits geheel buiten gebruik, en komt derhalven nooit te passe.

Met B. speld men *Bark, Krab, Ebben, Web, Tobben*.

C. Behoord uit het Néderduits geheel verbannen te worden; om dat menze nooit van noode heeft: want als iemand de C voorstaan, en de kragt derzelve beschryven wil, zal hy zeggen: dat de C altyd als een K moet uitgesproken worden; behalven als 'er eene E óf I naa volgt: want dan heeftze den klank van eene S, óf esse.

Sommigen schryven *Cédel, Céder, Cément, Céremonie, Citroen, Civet, Cyfer, Cyns, Cyter*, kwanfuis om dat die woorden uit andere taalen ontleend zyn. Maar zouden de Fransen óf eenige andere Vólken, die de K niet gebruiken, in woorden, die zy uit het Néderduits ontleend en onder hunne Taale door 't gebruik gewettigd vinden, wel ooit onze K óf eenige andere Letter bézigen?

Ik ben verzékerd van neen. Waarom dan onze Landsge-
nooten bezwaard, het zy met het leeren van andere taalen,
(want zoze weeten moeten óf eenig woord uit eene andere
taale ontleend zy, dienenze alle, óf meest alle andere taalen
te kennen) het zy met noodloos tyd verkwisten tót het lee-

ren onderscheiden, wanneer men de C den klank van de K óf van de S moet geeven? Daarmen omtrent het onderscheid van de K en S nimmer doolen kan, maar heel ligt omtrent de C: want, zonder naauwe opmerkinge, zou iemant voor *Cédel*, *Kétel*; voor *Céder*, *Kédar*; voor *Civet*, *Kievit* lezen, en voor *Cyns* verstaan *de Kyns* (eene plaats in de Zype.) Dusdanige, en veelmeer andere zóttorneyen, zyn de gevolgen van het gebruiken der C.

CH, zynde eigentlyk de Griekse X (*chi*), en dienvólgens maar ééne letter, schoon twee Merken, is by ons alleen in gebruik, om dat zy wat scherper van klank is dan de G: hierom zou 't niet kwaalyk voegen, dat menze op den lyst van ons geheele A: B. eene plaats gawe naa de G, en niet meer *Chi*, maar, als eene Duitse letter, Duitse eer aandeede en *Ché* noemde; gelyk de G, *gé*.

De CHE nu dient eigentlyk en allermeeft, om eene Lettergreep te beginnen, minst, omze te sluiten: want datze in *schaal*, *schade*, *eigenschap*, *gramschap*, *scheel*, *school*, *schram*, *schuit*, en honderden diergelyke woorden, in 't begin der lettergreepen voorkomt, zal niemant betwisten, denk ik; nadienmen bezwaarlyk, óf wel onmogelyk, een ander begin dan de Médeklinders, die voor de Klinkers komen, in de lettergreepen vinden zal. Hierom schryf ik liever: *lagchen* dan *lachgen*, maar allerlieft *lachchen*: om dat dit werkwoord, dusdanig gespeld, in alle gevallen nooit averechts verstaan kan worden te behooren tót *gelag*, dat in 't meervoudig heeft *gelagen*. *Ligchaam* is hierom ook béter dan *Lighaam*, *Lichaam*, *Lichgaam* óf *Lichchaam*. De CH (*ché*) kan ook dienen om een onderscheid te maaken tuffen fommige woorden, als *Nóch* (Nequé, Ni, een ontkennend woordtje) en *Nóg* (Adhuc, Encore, een vermeerderend óf uit

uitbreidend woordtje.) *Licht* (dat schynfel geeft) en *Ligt* (dat gemaklyk óf niet zwaar is.) *Dóch* (een tzaamenvoegfel) en *dóg* (een hond.) Maar geenszins voegtze in *ag, kragt, zagt, regt* (dat niet krom is) *lugt, eis, mens, aards, enz.*

D. Dient om te spellen *Dak, Dam, Dat, Duig, Dyk*; Desgelyks ook in de woorden *Daad, Deed, Gód, Stad, Lid, Land*, omdatmen zegt: *Daaden, Deeden, Góden, Stéden, Léden, Landen*; als ook in meest alle lydende Deelwoorden, welker onbepaalende wyze, óf noodzaaklyk eene D vereift, óf nóch D nóch T behoeft enz.

W: Séwel zegt (bladz: 17) dat de D met eene T getemperd behoort te worden, om den tweeden en derden perfoon te betékenen, der werkwoorden, die in de onbepaalende wyze eene D hebben, als *Bidden, Wyden, Leiden* enz.: Voorwaar de eerste perfoon staat by hem zeerwel op voeten, zo dat de D in die woorden alleen kan gaan; maar hoe de tweede en derde perfoon daar in zo zwak zyn, datze de T tót eene kruk gebruiken moeten, is buiten myn boekje en ook buiten réden.

Met *E.* speld men *Bed, het, let, met, net, enz.*

— *EE.* — — *Beest, Feest, Geest, leest, weest.*

— *Eu.* — — *Beuling, Geus, heus, Reus.*

— *EEu* — — *Geeuw, Leeuw, Meeuw, Spreeuw.*

Ei te gebruiken in de woorden *Eigen, Eis, Heit, Reis, Goedheid, Heiligheid* enz: is zékerlyk veel béter dan *Ey*; onaangezien deeze *Ey* door *Séw*:bladz: 21 zeersterk beweerd word, het zy met Styfzinnige, boerse óf kinderlyke bewyzen: Want; vooreerst, tót afkeuringe van de *Ei* spreekende, zegt hy: „Ik heb my wégens de onrechtmatigheid „deezes spellinge van een Kind laten overtuigen: want
als

„ als men de kinderen de I met zynen (dit *zynen* moest
 „ *baaren* weezen) rechten naam leert noemen, te weeten
 „ IE en niet Y, gelyk sommige botte óf boersche School-
 „ vrouwen doen, dan vólgt het natuurlyk, dát zy leerende
 „ de woorden *Eike, Eiland, Einde, Eisch, Keizer*, aldus
 „ geschreeven, spellen, den rechte klank daar van niet wee-
 „ ten uit te brengen. Dit heb ik zelf aan een Kind, dat op
 „ verre naa geen van de domste was, ondervonden : want zo
 „ menigmaal ik het liet spellen in een boek, door *J. H. Gla-*
 „ *zemaaker* vertaald, sprak het de sillaben *Ei, Kei, Lei,*
 „ *heid*, telkens uit, *ie, kie, lie, bied*; maar zo dra gaf ik 't
 „ niet een ander boek, waarin die klanken door *Ey* betékend
 „ waaren, óf het spelde zo als 't behóorde.”

Zie daar een Kinderlyk bewys, dewyl het Kind niet wist te onderscheiden óf de E voor de I stond; óf de I voor de E; met welk laatste men speld *Die, Brief, Zie, Niet*, welke woorden met geen *Ei* konden gespeld worden.

Wat verder beroept hy zig op de oudheid en voorgangers der spellinge *Ey*. Al wéder een kragtig bewys ! Maar gelyk wy tót een bewys van de oudheid, en te gelyk tót eenen voorganger der spellinge *Ei*, zynen Melis Stouke, zelf in die woorden

— — — *Hi vacht 'er sege*
Op die Heidene alle weghe.

(op de 20ste bladz: zyner *Spraakkonst* aangetrokken) benévens *J. H. Glazemaaker* hebben, zo hebben wy ook de aller-voornaamste opbouwers onzer taale, *P. K. Hoofd, J. V. Vondel, J. Antonides van der Goes*, en veel meer andere mannen van naame, op onze zyde.

Nóg

Nóg wat verder beroept hy zig op de Engelfen en Franfen, die, zo hy zegt, de *Ei* uitspreeken gelyk de Franfe *Ai*, óf onze *Æ*. Hoe kragtig dit bewyis, om *Ey*, en niet *Ei*, te spellen, zal uit zyne eigene réden blyken: want van de *Z* spreekende, beweert hy, dat men dezelve niet als eene *DS* óf *TS* moet uitspreeken, gelyk voormaals by de Grieken en Latynen geschiedde, en by de Italiaanen en Hoogduitsfen nóg geschied; besluitende zyn zeggen hierméde: „ Dat de ééne Taal de andere ontrent de uytſpraak der letteren geen *Wet* kan ſtellen. Zie zyne 48 en 49^{ſte} Bladz:.

De réden nu, waarom de *Ei* béter is dan de *Ey*, zal niet zwaar te verſtaan zyn, als men aanmerkt dat *Jan Zoet*, en meer anderen, voor deezen ſchreeven, *Schraijen*, *Waifelen*, *Hailig*, *Goedhaid*, *Vailig*, en *Wainig*: nadien het waar is, gelyk *Séw*: zelf zegt, Bladz: 27. „ Dat de *Ridder Hoofd* en „ *J: H: Glazemaaker* de eigenschap der woorden niet te buiten gingen, als zy ſchreeven, *Kaizer*, *Romainen*; nóch *Vondel* „ niet te beſchuldigen was, wanneer hy ſchreef, *Ai*, *kai*, *klai*. Zéker gaat men de eigenschap der woorden niet te buiten met *Ai* te gebruiken in de voorverhaalde woorden, zo gaat men de eigenschap derzelve ook niet te buiten, wanneer men, om de boerſe volmondigheid van de *A* weg te neemen, de *E* in derzelve plaatſe ſtelt, en derhalven de *Ei*, maar niet de *Ey* gebruikt: want zo de *Ey* béter dan *Ei* waare, zouden *Hoofd*, *Glazemaaker*, *Vondel* en meer anderen, *Ay*, en niet *Ai* geſchreeven hebben.

Verder 't geen *Séw* Bladz: 28 tégen de *Róttterdamers* en kwaade *Spellers* invoert, keur ik goed; behoudens dat men de *EI* voor de *EY* gebruike. (a)

B

F.

(a) Tót nadere aanwyzing van 't gebruik der Letters *Ei*, óf *Ey*, Zie de *Régels* in myn *KORTEN WEGWYZER* ter *Spel-Spraak* en *Dichtkuden*. bladz: 32.

F. Is noodig in de woorden *Faam*, *Feeft*, *Fielt*, *Fók*, *Fuik*, *Fyn*, *Graf*, *Bef*, *Dief*, *Hóf*, *Suf*, *Wyf*. Hoewel nu sommigen fchryven *Grav*; *Dieu*, *Hóv*, omdat men in 't meerv: fchryft *Graven*, *Dieven*, *Hoven*; Dóg zulks wet-tigt niet genoeg die nieuwigheid, en pafst myns oordeels beft de F om dergelyke woorden in 't enkelvoudig te fluiten, en de V om de tweede lettergreep/van 't meervoudig te begin-nen.

Weinig zegt, mynsachtens, *Séwels* voorbeeld van de Engel-fen: nadien tóg de eene Taal, omtrent de uitspraak der lette-ren, de andere geene wet kan ftellen.

Met G. fpelt men *Gang*, *Geld*, *Groot*, *Mogen*, *Deugen*.

GH. zegt *Séw*: Bladz: 32 „ Dienftig te zyn in woorden „ die eenen blaazenden galm hebben, als: *Loogheneen*, *Guighe-len*, *Juighen*, *Toejuighing*, *Huighelaar*.” Daarby voe-gende, „ dat hy niet kan goedvinden met de CH, die van de „ meeften hier toe gebruikt word, eene lettergreep te begin-„ nen, zo lang hem een andere weg openftaat.” Maar alzo voor ons nu op de CH een andere weg geopend is, behoeven wy de GH niet meer te gebruiken; nadien men daardoor den leerlingen onzer taale maar te grooter laft opleggen zou-de, en de CH den klank deezer woorden volkomen uitbrengt. 't Geen hy verder op de GH zegt, keur ik goed.

Met H. fpelt men *Half*, *Heel*, *Hier*, *Hoog*, *Huis*, *Hy*.

— I. — — *Izaäk*, *In*, *Immers*, *Ik*, *Bik*, *Lik*, *Strik*.

— IE. — — *Iets*, *Bieden*, *Die*, *Spie*, *Wie*, *Zien*.

— IEU. — — *Hieuw*, *Kieuw*, *Nieuw*.

— J. — — *Ja*, *Jeremias*, *Jeugd*, *Food*, *Juigchen*.

— IJ.

IJ. Aangemerkt als twee Letteren, I als een Klinker, om de eerste lettergreep te sluiten, en J als een Médeklinker om de tweede lettergreep te beginnen, als in de woorden : *Kraaijen, Bloeijen, Groeijen, Schreijen, Schooijen, Bruijen.*

Met K. spelt men *Kaak, Krab, Kelk, Korst, Kurk, Danken, Krenken, Stikken, Drukken, Kyken.*

KW. moet men gebruiken om te spellen *KWaad, KWaal, KWeeken, KWyt, geKWel, geKWaak*; want alhoewel Séw: hiertoe de QU gebruikt, kwanfuis om dat de KW den uitheemsen, zo hy zegt, zeer hard voorkomt, en men 'er geene letters méde uitwint, behalven nóg dat de woorden *gekwel, gekwaak*, geleezen kunnen worden *Gek-wel, Gek-waak*; zo is zulks geheel buiten réden : vooreerst omdat de uitheemsen, nozenthalve, geene andere letters dan hunne eigene gebruiken zullen, en het ook buiten réden is, dat men, tót bezwaarnisse onzer Landsgenooten, vreemde krukken leenen zoude, terwyl men op zyne eigene beenen gaan kan. Ten tweede, omdat men, met QU, voor de KW te gebruiken, ook geene letters uitwint. En, ten derde, omdat iemand, die de woorden *Gekwaak, Gekwel*, wilde uitspreken *Gek-waak, Gek-wel*, wel *Gek* zou weezen : alzo de woorden *Gek en Waak, Gek en Wel*, omze dus te verstaan, van malkander geschreeven moeten worden, daar uit de t'zaamenbinding der letteren genoegzaam blykt, dat *Gekwaak* en *Gekwel* ieder maar één woord is.

Met L. spelt men *Land, Léven, Lier, Lucht, Vallen, Heelen.* enz:

— M. — — — *Man, Mens, Glimmen, Komen.*

— N. — — — *Naald, Neen, Niet, Laanen, Kennen.*

— O. — — — *Boven, Op, Onder, Bot, Bót, Pót.*

— OE. — — — *Bloed, Doen, Goed, Spoet, Sproet.*

- OEI. — — *Boei, Loei, Groei, sproei.*
 — OO. — — *Oog, Boog, Loogen, Poogen.*
 — OOI. — — *Hooi, Dooi, Kooi, Mooi.*
 — OU. — — *Bouw, Hout, Mouw, Vrouw.*
 — P. — — *Pak, Peer, Pit, Put, Pyp, Stóppen.*

PH. Oudtyds gebruikt in de woorden *Philozoof, Philippus, Propheet, Stephanus, Oliphant*; is thans by ons buiten gebruik, en men spelt nu die en dergelyke woorden met F, als; *Filozoof, Filippus*, enz.:

Q. is eene onduitsche letter, die geheel uit ons gebruik verbannen behoort te worden; vooreerst, om haare gebreklykheid, datze, zonder byvoeginge van eene U, en derhalven, nooit alleen kan gaan; ten tweede, omdatze maar tót eenen ballast voor de Leerlingen onzer Taale verstrekken zoude, en ten derde om het geen op onze KW daarvan gezegd is.

Met R. spelt men *Raad, Ridder, Boer, Kruis, Ryk, Hooren, Knorren.* enz:

— S. — — *Sarren, Schel, Mensen, Sissen, Koufen, Stryd, Sluizen.*

— T. — — *Tak, Tent, Twist, Twyfel, Laaten, Zetten.*

De T, zegt *Séw*: bladz: 43 „ Behoort ook gebruykt te „ worden in den tweede en derden persoon der Werkwoor- „ den, als *Gy, hy, zy, wordt, bidt, houdt*; tót onder- „ scheidinge van *Ik word, bid, houd*, als méde om te schry- „ ven: *De brand brandt in.* „ Maar waarom tóg den „ tweeden en derden Persoon der Werkwoorden, die in de „ onbepaalende wyze eene D hebben, meerder eene T toege- „ voegd word dan den tweeden en derden Persoon, die in de „ onbepaalende wyze eene T hebben, kan ik niet begrypen: „ Want

Want in 't zelve geval als men zegt: *De Brand brand in*, zegt men ook: *De Wagt wagt lang*. Die maar eenige opmerking heeft, zal heel ligt zien, als men hier tweemaal naa malkander *Brand brand*, en *Wagt wagt*, geschreeven vind, dat beide de eerste zelfstandige naamwoorden van werkwoorden ontleend, en beide de laatste werkwoorden zyn. Die eenig régelmatig onderscheid in de spellinge derzelve maaken wilde, zou daarom de eerste met eene Kapitaale Letter kunnen schryven.

TI. Behoort niet tót het Néderduits, en behoeft derhalven in eene Néderduitse Spraakkonst niet verklaard te worden; ten waare men voorhad eenen volkomenen Lyft van de uitspraake aller vreemde Letteren te maaken.

Met U. spelt men *Uw, Nu, Dun, Stuk, Gunnen* enz.
 — UU. — — *Uur, Buur, Duur, Kuur, Vuur*.

UI. Dient om te spellen *Huis, Muis, Kluis, Ruin, Schuin, Tuin*, en niet *Uy*, die ik om dezelve réden verwerp als de *Ey*. Ja my dunkt dat de ongerymdheid, die 'er steekt in 't spellen van *Buyjen, Kruyjen*, enz: nógruim zo groot is als in de spellinge van *Eygen, Eysch, Heyl*, enz: want, zo *Huis, Muis, Kluis*, met de *Uy* gespelt zouden worden, gelyk *Séw*: wil, dan denk ik immers, dat hy *Buy*, in 't enkelvoudig, en Ik *Kruy* spellen zoude; en, dit zo zynde, kan hy daarop niet anders voortgaan, om te spellen, dan hier boven; ten waare hy spelde *Buy-en, Kruy-en*, 't welk zeer ongerymd zou weezen, nadien hy zelf schryft *Hooijen*, en niet *Hooy-en*.

Met V. spelt men *Vak, Vet, Vitten, Vós, Vrucht, Vyl, Gaaven, Leeven, Gelooven, Schryven, Evangéli*, en niet *Evangélium*; Schoon *Séw*: dat, na myn gedagten, verkeerd

zofchryft, om dat het Meervoud van *Evangelium* zou voortbrengen *Evangeliummen*, óf *Evangeliums*, dat mislyk; maar *Evangéli*, *Evangéliën*, dat zeer wel luiden zou.

Met W. spelt men *Waak*, *Wrak*, *Wéder*, *Wind*, *Wys*, *Flaauw*, *Leeuw*, *Schreeuwen*, *Vrouwen*, *Ruuw*. enz:

X. Behoort geenszins in 't Néderduits, en derhalven ook niet in *Ekster* nóch *Heks*.

Met Y. spelt men *Tzer*, *Byl*, *Lyd*, *Myd*, *Nyd*, *Vry*, *Pryzen*, *Ryden*, *Schildery*, *Slaaverny*, *Spotterny* enz: Maar dient nooit naa eene E óf U, om te spellen *Heyl* óf *Uyl*, hier toe gebruiktmen de I. als: *Heil*, *Oil*.

Met Z. spelt men *Zagt*, *Zend*, *Zoet*, *Zuur*, *Zwaar*, *Zweet*, *Zwyg*, *Azyn*, *Ezel*, *Blaazen*, *Vriezen* enz:.

VAN DE WOORD-OORSPRONGKUNDE,

Door de *Woord-Oorsprongkunde* onderscheid men de Woorden in zékere *Spraakdeelen*, die by de Néderduitsen waarlyk Tien in getal zyn; indien men het *Zelfstandig* en het *Toevoeglyk Naamwoord* onderscheiden aanmerkt, (gelyk met réden kan geschieden): want *Het Ding* en *Des Dings Hoedanigheid* zyn eigenlyk niet één en 't zelve. Maar terwyl door de meeste Taalgeleerden 't getal der *Spraakdeelen* op *Négen* word bepaald, zullen wy dien régel in onze Verhandeling méde volgen, en het *Zelfstandig* en het *Toevoeglyk Naamwoord*, onder één Verdeeling, dóch onderscheiden Verhandelen, gelyk in één opslag de névensstaande Tafel, en verder de nadere Verklaaring toonen.

Ta-

Tafel van de *SPRAAKDEELEN* der *NEDERDUITSE TAALE*

1. NAAMWOORDEN, die twee-
derlei zyn, als *Zelfstandige* en *Toevoeg-
lyke*. De *Zelfstandige Naam- of Geslacht-
woorden*, *Nomina Substantiva*, dienen
om Perfoonen, Dingen, of Zaaken te
beteekenen, en zyn drierlei, te weten:

<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Onzydig.</i>
Akker.	Aarde.	Dak.
Beeker.	Bel.	Garen.
Deegen.	Hel.	Meel.
Egel.	Lydia.	Net.
Fakkel.	Pan.	Rad.
Hémel.	Ster.	Uurwerk.
Izaäk.	Suiker.	Ys.
Jakób.	Tafel.	Yzer.
Karel.	Tobbe.	Zaad.
Makker.	Vagt.	Zilver.
Nagel.	Védel.	
Oven.	Waag.	
Plug.		
Régen.		
Uil.		
Vinger.		
Weeger.		
Zang.		

De *Toevoeglyke Naamwoorden*, *Nomi-
na Adjectiva*, dienen om de Eigen-
schap of Hoedaanigheid van Perfoo-
nen, Dingen, of Zaaken uit te druk-
ken, als *Vruchtbaare Akker*; *Zwarte
Aarde*; *Hoog Dak*; enz:

2. De NAAMLEDEN, *Articuli*, dien-
en om de Naam of Geslachtwoorden
te buigen, en aan te wyzen van wat
geslacht dezelve zyn. Naamlyk: *De.
Den. Der. Des of 'S. Een. Eenc. Ee-
nen. Eener. Eenes. Het.*

3. De VOORNAAMEN, *Prono-
mina*, zyn woorden die men voor of
in plaats van de Naamen der Perfoo-
nen, Dingen, of Zaaken gebruikt.
als *Ik, Gy, Hy, of Zy.* enz:

4. De WERKWOORDEN, *Ver-
ba*, dienen om aan te wyzen, wat
iemand doet, maakt, of lyd; wat'er
geschiedde, geschied of geschieden
zal; als méde in wat staat iemand of
eenig ding was, is, zyn, of wordenzal.
als: *Gaan. Bouwen. Geslaagen worden.*

5. De DEELWOORDEN, *Par-
ticipia*, aldus genaamd om datze Dee-
len der Werkwoorden zyn, dienen,
om aan te wyzen wat iets of iemand
doet of deed, wat iemand lyd of leed;
sommigen derzelve dienen ook om de
hoedaanigheid der dingen uit te druk-
ken, éven gelyk de *Toevoeglyke
Naamwoorden*, die niet van Werk-
woorden ontleend zyn.

6. De BYWOORDEN, *Adverbia*,
meest altyd allernaast by de Werkw:
staande, zyn onbuiglyk en dienen om
de verscheide omstandigheden van
Daaden of Lydingen uit te drukken.

7. De VOORZETSELS, *Praepo-
sitiones*, zyn onbuiglyke woorden die
meest altyd voor eenig Naamlid, maar
altoos voor een Geslachtwoord staan,
en dienen om de verscheide omstan-
digheden van Perfoonen, Dingen of
Zaaken uit te drukken.

8. De TUSSENWERPSELS, *In-
terjectiones*, zyn onbuiglyke woor-
den, dienende om de verscheide
Hertstogten of Gemoedsbewee-
gingen uit te drukken.

9. De ZAAENVOEGSELS, *Con-
junctiones*, zyn onbuiglyke woor-
den, dienende om de Deelen eener
Reden t' zaamen te voegen.

Van

Van de
 SPRAAKDEELEN
 DER
 NÉDERDUITSE TAALE.

De *Spraakdeelen* der Néderduitse Taale zyn dus, vólgens voorgaande Tafel, *Négen* in getal.

- I. NAAMWOORDEN.
- II. NAAMLEDEKENS.
- III. VOORNAAMWOORDEN.
- IV. WERKWOORDEN.
- V. DEELWOORDEN.
- VI. BYWOORDEN.
- VII. VOORZETSELS.
- VIII. TUSSENWERPSELS.
- IX. t' Z A A M E N V O E G S E L S.

De Vyf eerste zyn Veranderlyk, (*Declinable.*)

De Vier laatste zyn Onveranderlyk, (*Indeclinable.*)

B E-

B E S C H R Y V I N G ,

Van het gebruik der *Spraakdeelen*.

I. NAAMWOORDEN zyn tweederlei; te weten:

1. *Zelfstandige*.
2. *Toevoeglyke*.

1. *Zelfstandige Naamwoorden* dienen om Perſoonen, Dingen, óf Zaaken uit te drukken, zonder behulp van eenig ander woord. Als by voorbeeld: *Gód. Kaars. Vonnis*. En zo voort alle Woorden die op zig zelve bestaan, als in de Tafel op voorige Bladzyde ten deele gemeld is, in drierlei geſlachten; te weten: *Manlyk, Vrouwlyk, óf Onzydig*. Zy zyn tweederlei van Getal; te weten:

<i>Eenvoudig</i>	en	<i>Meervoudig</i> .	als:
<i>Man.</i>		<i>Mannen.</i>	
<i>Vrouw.</i>		<i>Vrouwen.</i>	
<i>Kind.</i>		<i>Kinderen.</i>	

(1.) *Manlyke Naamwoorden* zyn de Woorden, die wegens hunne betekenis van Naam, Ampt, Eigenschap óf Bedryf, Mannen paſſen; als: *Abraham. Izaák. Jakób. Vader. Zoon. Schépen. Dienaar. Burger. Beſchermer. Geever. Bakker. Brouwer. Smid. Weever.* enz: en worden klaar gekend uit de Naambuigingen, die aan opmerkende Ooren genoeg ten Régel ſtrekken. Want ieder Hollander hoort terſtond, dat *Der Man* en *Des Vrouws* kwaalyk, en *Des Mans* en *Der Vrouwe* wel luid.

C

(2) *Vrouw-*

(2) *Vrouwlyke Naamwoorden* zyn

- [1. Alle Woorden die in naam óf bedryf *Vrouwén* passen ; als : *Sara. Mariä. Moeder. Min. Baker. Naai-ster. Bakkerin. Huishouder. Bezórgster* enz:
- [2. Alzulke, welker laatste Lettergreep in *Heid* uitgaan; als : *Argheid, Manlykheid, Reklykheid.* enz.
- [3. Werknaamwoorden, uitgaande in *ing*; als : *Aandryving, Zwymeling.* enz:
- [4. Zodaanige Naamwoorden , die in de laatste Lettergreep, naa éenen der Médeklinkenren, de Y hebben : inzonderheid wanneer dezelve van Werkwoorden zyn ontleend; als : *Avery, Zóttorny, Voogdy, Party, Poëzy.*
- [5. Zulke, welker laatste Lettergreepen eindigen in *i* óf *ie*; als : *Foeli, Oli, Baalie.* enz:
- [6. Die uitgaan in *Nis*; als : *Behoudenis, Vergiffenis, Beeldtenis, Schennis.* enz: Alleenlyk zyn hier van uitgezonderd *Getuigenis* en *Vonnis*, die Onzydig zyn.

(3) *Onzydige Naamwoorden* zyn

- [1. Alle, daar men in het Noemend Geval *Het* voor zeggen kan , dewyl ze niet onder de twee voorige Régelen behooren; als : *Huis, Kind, Paard.* enz:
- [2. Doorgaans de Naamen der *Stéden* óf *Landen* ; 't Geen altoos door 't gebruiken van een *Toevoeglyk Naamwoord* (*Adjectif*) onderkend word; als : *Het Scheepryk Amsteldam, Het Roemruchtig Rome, Het Vermaaklyk 's Graavenhaage.* enz:
- [3. Alle Verkleinde Naamwoorden; als : *Het Manneken, Het Wyfken, Het Vogeltje, Het Visje.* enz: Mits met hunnen Aard en Eigenschappen overeenkomende.

- [4. Alle woorden van *Getal*; als: *Het Duizend*, *Het Honderd*, *het Paar*, enz:
- [5. Byvoeglyke Naamwoorden voor 'Zelfstandige gebruikt; als: *Het Rond*, *Het Recht*, *Het Rood*, *Het Grieks*, *Het Duits*. enz.
- [6. Alle Werkwoorden voor Naamwoorden gebruikt; als: *Het Eeten*, *Het Drinken*, *Het Werken*. enz:
- [7. Bywoorden als Naamwoorden gebruikt; als: *Het Ja*, *Het Neen*, *Het Vroeg*, *Het Héden*, *Het Mórgen*. enz:
- [8. Werkwoordlyke Naamwoorden, beginnende met *Be*, *Ge*, en *Ver*; als: *Bederf*, *Betoog*; *Gebak*, *Gezwel*; *Verblyf*, *Verzet*. enz: Uitgezonderd *Verkoop* 't geen Manlyk is.
- [9. Ze zyn ook door zékere Uitgangen te kennen; gelyk alle die in *Sel* uitgaan. als: *Het Aanhangsel*, *het Borduursel*, *Het Zweemsel*. enz: Uitgezonderd *Fronsel*, *Geefsel*, en *Styffel*, die Vrouwlyk zyn.
- [10. Die uitgaan in *Ment*; als: *Element*, *Testament*. enz:
- [11. Eénlédige, in *Oud* óf *Out* hun klank hebbende; als: *Het Goud*, *Het Zout*, *Het Mout*. enz: Dóch *Mout* (eene Melkbak) en *Brouwt* zyn Vrouwlyk.

Alle Kóppelwoorden worden in hun Geslacht gerekend te zyn van 't Laatste Deel, daar het Kóppelwoord uit bestaat. Behalven *Vrouwmens*, dat Onzydig is in het Lédeken, en *Pakketboot*; schoon *Boot* Manlyk is.

2. *Toevoeglyke Naamwoorden* dienen, om de hoedaanigheid óf Eigenschap der Zelfstandige uit te drukken; als: *Waare God*. *Dikke Kaars*. *Rechtvaardig Vonnis*. enz:

Zy volgen in de *Naambuiging* óf *Déclinatio* de Zelfstandigen; als:

Manlyk. De *Arme* Bakker. Des *Armen* Bakkers.

Den *Armen* Bakker. enz:

Vrouwlyk. De *Arme* Bakkerin. Der *Arme* Bakkerinne.

De *Arme* Bakkerinne. enz:

Onzydig. Een *Groot* Huis. Eenes *Grooten* Huizes.

Eenen *Grooten* Huize. enz.:

II. NAAMLEDEKENS dienen, om de Naamwoorden te buigen, en aan te toonen van wat geslacht dezelve zyn; en zyn deeze drie: *De. Het.* en *Een.* Zy zyn van tweederlei hoedanigheid; naamentlyk: *Bepaalend*, (*Definitus*); als: *Eén.* En *Onbepaalend*, (*Indefinitivi*); als: *De,* en *Het.* Zie verder daar van de Buiging der Naamléden gesproken word.

III. VOORNAAMWOORDEN dienen, om voor óf in de plaats van de Naamen der Persoonen, Dingen óf Zaaiken gebruikt te worden; als: *Ik. Gy. Hy* óf *Zy.* enz:

Dezelve zyn *Verbuiglyk*, (*Declinabilé*), gelyk de *Zelfstandige* en *Toevoeglyke Naamwoorden*; als:

	<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Onzydig.</i>
<i>Noemend.</i>	Myn	Myne	Myn
<i>Afdaalend.</i>	Myns	Myner	Mynes
<i>Toebreng.</i>	Mynen	Myne	Myn óf Mynen
<i>Lydend.</i>	Mynen	Myne	Myn
<i>Roepend.</i>	ô Myn	ô Myne	ô Myn
<i>Voorzett.</i>	Van Mynen.	Van Myne.	Vanmyn óf mynen.

IV. WERKWOORDEN dienen, om allerhande Daaden óf Lydingen uit te drukken, in allerhande Wyzen, Tyden

den, Perfoonen en Getalen; by voorbeeld: *Hebben. Bouwen. Belooven. Gaan. Zig Wasfen. Waaijen.* enz:

Zy zyn Zévenderlei als:

1 Behulpzaam. *Zyn óf Weezen en Hebben;* enz:

2 Perfoonlyke. *Hooren. Ontfangen.* enz:

3 Onperfoonlyke. *Betaamen. Verdrieten. Régenen.* enz:

4 Bedryvende. *Onderwyzen. Slaan.* enz:

5 Lydende. *Onderweezen worden. Geslaagen worden.*

6 Wéderhoorige. *Zig Wasfen. Zig Verzaadigen. Zig Verwonderen.* enz:

7 Onzydige. *Zitten. Branden. Slaapen. Droomen.*

V. DEELWOORDEN worden geboogen als *Zelfstandige óf Toevoeglyke Naamwoorden*, wanneer zy daar toe gebruikt worden, en zyn onveranderlyk, wanneer zy tot *Bywoorden (Adverbia)*, gebruikt worden; als: *Spreeken, Spreekende, Gesproken; Eeten, Eetende, Gegeeten.* enz:

Dezelve zyn *Bedryvende óf Lydende*; en bestaan in:

1. *Zelfstandige.* 2. *Toevoeglyke.* 3. *Bywoorden.* óf 4. *Bloote Deelwoorden.* Als van *Werken, Werkende, Gewerkt.*

1. Zelfftand: Ik zag enen *Werkenden.*

2. Toevoegl: *Werkende Man.*

3. Byw: *Werkende Eeten.*

4. Bloote Deelw: *Werkende zyn.*

VI. BYWOORDEN dienen, om het *hoe óf wat* der *Werkwoorden* uit te drukken, min óf meer gelyk de *Toevoeglyke* van de *Zelfstandige* doen; by voorbeeld: *Lang Leeven. Smaaklyk Eeten. Hard Loopen.* enz:

C 3

VII. VOOR-

VII. VOORZETSELS dienen om de toevallige omstandigheden der *Naam- of Werkwoorden* uit te drukken ; als : *Op de Tafel. By den Boom. Ten Huize.* enz:

VIII. TUSSENWERPSELS dienen , om de Verscheide Hertstóigten of Gemoedsbeweelingen uit te drukken ; als : *Ha! Ha! Ag! Helaas! Wee! Foei! Jouw! Jouw! Jémeny!*

IX. t' ZAAMENVOEGSELS dienen , om de Deelen der Réden t' zaamen te voegen ; by voorbeeld: Als. *Dan. En. Nóg. Egter. Evenwel.* enz:.

Van

Van de N A A M B U I G I N G E .

NAAMBUIGING (*Declinatio*) is., wanneer de Naamwoorden door zékere *Naamvallen*, (*Casus*) onderscheiden worden. En deeze zyn Zes; als:

1. *Noemend óf Bedryvend geval*, (*Nominativus*.)
2. *Afdaalend*, (*Genitivus*.)
3. *Toebrenghend*, (*Dativus*.)
4. *Lydend*, (*Accusativus*.)
5. *Roepend*, (*Vocativus*.)
6. *Voorzettend*, (*Ablativus*.)

1. De *Noemer* dient, om *Perfoonen*, *Dingen óf Zaa-*
ken blootelyk te *Noemen óf in derzelve* bedryven
voor te stellen; als:

Manlyk. } Noem: *De Koning komt.*
          } Bedryv: *De Koning stelt wetten.*

Vrouwl: } Noem: *De Vrouw zingt.*
          } Bedryv: *De Vrouw spint garen.*

Onzydig. } Noem: *Het Kind huilt.*
          } Bedryv: *Het Kind slaat zynen Vader.*

Ik ben t' Huis.

Ik beloof hem.

Izaäk was gehoorzaam.

Izaäk was zynen Vader gehoorzaam.

2. De

2. De *Afdaaler* dient, om éene Zaak voor te stellen, zo als dezelve tót iets óf iemand, als afdaalende, voorkomt; en word betekend in de Lédekens *Eenes, Eener, Des,* en *Der*; en in de Naam-óf Voornaamwoorden en Eigene Naamen, door agteraanvoeginge van *e, en, r,* en *s.* Als:

De Sterkte EENES Mans.

'S MensEN Zoon.

De Zwakheid EENER VrouwE.

De Barmhertigheid DES KoningsS.

WillemS Stoutheid.

De Gunst DER KoninginNE.

MynER VrouwE Moeder.

N:B: Alle, die in 't meervoudige den laatsten Médeklinker verdubbelen, neemen, in het Afdaalend geval, dezelve laatste Verdubbel-Letter ook voor de agteraanvoeginge van de *e* aan; als:

KoninginNEN der KoninginNE.

BELLÉN - der Belle.

KarREN - der KarRE.

3. De *Toebrenger* is die Naamval, waardoor men het einde, oogmerk en voorwerp eener gifte bepalende, de Vraagwoorden *Wien, Wie,* óf *Welke* beantwoord; door *Den, De, Het, Eenen, Eene, Een,* Enkelvoudig; als in: *Den Heere, De Vorstinne, Het Kind, Eenen Hertóge, Eene Jongkvrouwe, Een Paard*; Meerv: *Den Heeren, Den Vorstinnen, Den Kinderen.*

Hiertoe behooren ook alle Werkwoorden die ecne geeving óf toebrenging, toepassing en ontneming betekenen;

Als:

Als: *De Zaak is DEN Koning, en
DE of DER Koninginne voorge-
draagen.*

*Het wierd DE of DER Gemeente voorgesteld.
Ik heb het HEM gegeven.*

*MT is gezegd: Ik moet het
MTNEN Vader dank wyten.*

Hy legt het ZYNEN Zoon te laste.

Het komt HEM toe.

*Het ongelyk ONS met den dégen aangedaan.
Standaarden en Wapens, zonder Bloetstortinge*

DEN Vyanden ontweldigd.

Zy hebben DEN Rooveren den buit ontweldigd.

De Prooi wierd DEN Wolven ontjaagd. enz.

4. *De Lyder, die in de Lédekens door eenen, eene,
een, den, de, en het betékend word, vertoont den
Naam, gelyk dezelve van eenen anderen iets gedaan
word, ; by voorbeeld:*

Hy heeft EENEN Man gestoken.

*Ik zag DEN Koning, en
DE Koningen.*

Hy heeft EENE Vrouw getrouwd.

Hy heeft HET Paard geslaagen.

Hy heeft EEN Kind gekleed.

5. *De Roeper word gebruikt om eene Zaak in't Roe-
pen, Vermaanen, Waarschouwen, Aanspreken; of
Bidden voor te stellen, en word met of zonder Tussen-
werpsel gebruikt; ; by voorbeeld:*

D

Hee-

Heere ! óf ó Heere !

•Vrouw ! óf ó Vrouw !

Zie voor u Jongen ! óf ó Jongen !

Petrus ! steek uw Zwaard in zyne scheede.

Hoor hier , Man !

God ! óf ó God ! Zégen ons.

6. Het *Voorzettend Geval*, (alhoewel in veelerleije gevallen, zaakshalve, met het *Afdaalend óf Toebren- gend geval* overeenkomende) noem ik aldus, om daar onder te betrekken alle gezeggen daarmen *Voorzetsfels* toe gebruikt; en is die *Naamval*, die alle *Vraagwoor- den*, welke door *Voorzetsfels* gevraagd kunnen worden, beantwoord, met behulp van alle *Voorzetsfels*, die tót antwoordinge gebruikt kunnen worden. Dit *Voorzet- tend geval* word somtyds met, en somtyds zonder naam- lédekens gebruikt: met een naamlédeken gebruikt wor- dende, voor een *Manlyk Naamwoord in 't Enkelvou- dig*, zo is het *Lédeken* altoos **DEN óf EENEN**; by voorbeeld:

De hoogte van DEN óf van EENEN Toren.

Hy viel van DEN óf van EENEN Toren.

De dikte van DEN óf van EENEN Mast.

Hy viel van DEN óf van EENEN Mast.

Hy gaf het aan DEN óf aan EENEN Man.

Voor een *Vrouwlyk Naamwoord in 't Enkelvoudig*, zo is het *Lédeken* altoos *De óf Eene*; by voorbeeld:

Hy

aangaat, eene konst om volkomen wel te schryven en te spreken: Want het *Voorzetsel* alleen beweegt de *Voor-naamwoorden*, de *Toevoeglyke*- en *Zelfstandige Naamen*, tót dezelve eind-uitgangen als *Genitivus* óf *Dativus* kunnen doen.

Het is Nut: om dat men, dus doende, den Leérlingen onzer Néederduitse Taalrégelen veele moeite ontnemt; wégens de onderscheidinge, die anders in de betwiste *Naamvallen* voorkomt.

Voorbeelden van *Naambuiging*

van 't *Manlyk Naamwoord HÉMEL.*

Noem:	<i>De Hémel.</i>	<i>De</i>	} <i>Hémelen.</i>
Afd:	<i>Des Hémels.</i>	<i>Der</i>	
Toebr:	<i>Den Hémel.</i>	<i>Den</i>	
Lyder:	<i>Den Hémel.</i>	<i>De</i>	
Roep:	<i>ô Hémel!</i>	<i>ô</i>	
Voorz:	<i>Van Den Hémel.</i>	<i>Van De</i>	

van 't *Vrouwlyk Naamwoord AARDE.*

Noem:	<i>De Aarde.</i>
Afdaal:	<i>Der Aarde.</i>
Toebr:	<i>Der óf De Aarde.</i>
Lyder:	<i>De Aarde.</i>
Roep:	<i>ô Aarde!</i>
Voorz:	<i>Van De Aarde.</i>

van

van 't *Onzydig* *Naamwoord* *HÓF.*

Noem:	<i>Het Hóf.</i>	<i>De</i>	} <i>Hoven.</i>
Afdaal:	<i>Des Hófs.</i>	<i>Der</i>	
Toebr:	<i>Den Hove.</i>	<i>Den</i>	
Lyd:	<i>Het Hóf.</i>	<i>De</i>	
Roep:	<i>ô Hóf.</i>	<i>ô</i>	
Voorz:	<i>Van Het Hóf.</i>	<i>Van De</i>	}

Buiging van Manlyke Naamwoorden.

	<i>Enkelv:</i>	<i>Meerv:</i>
<i>Noemer,</i>	De óf Een Man.	De Mannen.
<i>Afneemer,</i>	Des óf Eens Mans.	Der Mannen.
<i>Toebreng:</i>	Den óf Eenen Man. óf Manne.	Den Mannen.
<i>Lyder,</i>	Den óf Eenen Man.	De Mannen.
<i>Roeper,</i>	ó Man!	ó Mannen!

<i>Voorzetter.</i>	}	Aan	}	Den óf Eenen	} Man. De Mannen.
		Agter			
		By			
		Door			
		In			
		Met			
		Na			
		Om			
		Op			
		Over			
		Rondom			
		Tégen			
		Tuffen			
		Van			
Van wége					
Voor					
Voorby					
Wégens					
Zonder					

En-

Enkelv:

<i>Noemer.</i>	{	Mens
	{	Afgód
	{	Vader
De	{	Burger
	{	Zoon
	{	Neef
	{	Koning
	{	Hartóg

Meerv:

	{	Mensfen.
	{	Afgoden.
	{	Vaders.
De	{	Burgers.
	{	Zoons, óf Zoonen.
	{	Neeven.
	{	Koningen.
	{	Hartogen.

<i>Afdaal:</i>	{	Mensfen
	{	Afgóds
	{	Vaders
Des	{	Burgers
	{	Zoons
	{	Neefs
	{	Konings
	{	Hartógs

	{	Mensfen.
	{	Afgoden.
	{	Vaderen.
Der	{	Burgeren.
	{	Zoonen.
	{	Neeven.
	{	Koningen.
	{	Hartogen.

<i>Toebr:</i>	{	Mense
	{	Afgód
	{	Vader
Den	{	Burger
	{	Zoone
	{	Neeve
	{	Koning
	{	Hartoge

	{	Mensfen,
	{	Afgoden.
	{	Vaderen.
Den	{	Burgeren.
	{	Zoonen.
	{	Neeven.
	{	Koningen.
	{	Hartogen.

En-

Enkelv:

Lyder. { Mens
Afgód
Vader
Den { Burger
Zoon
Neef
Koning
Hartóg

Roeper. { Mens
Afgód
Vader
O! { Burger
Zoon
Neef
Koning
Hartóg

Voorz:

aan }
agter }
by }
door }
in }
met }
na }
om }
Den { Mens
Afgód
Vader
Burger
Zoone
Neeve
Koning
Hartoge

Meerv:

{ Mensen.
Afgoden.
Vaders.
De { Burgers.
Zoons óf Zoonen.
Neeven.
Koningen
Hartogen

{ Mensen.
Afgoden.
Vaders.
O! { Burgers.
Zoons óf Zoonen.
Neeven.
Koningen.
Hartogen.

De { Mensen.
Afgoden.
Vaderen.
Burgeren.
Zoonen.
Neeven.
Koningen.
Hartogen.

Bui-

Buiging van Vrouwlyke Naamwoorden.

<i>Enkelv:</i>		<i>Meerv:</i>
<i>Noemer.</i>	Vrouw. Koningin. Leeraares. Nigt. Hoer. Wéduw. Deur. Kaars. Lamp.	<i>De</i>
Eene óf De	Vrouwen. Koninginnen. Leeraareffen. Nigten. Hoeren. Wéduwen. Deuren. Kaarsen. Lampen.	<i>De</i>
<i>Afdaal:</i>	Vrouwe. Koninginne. Leeraaresfe. Nigte. Hoere. Wéduwe. Deure. Kaarse. Lampe.	<i>Der</i>
Eener óf Der	Vrouwen. Koninginnen. Leeraareffen. Nigten. Hoeren. Wéduwen. Deuren. Kaarsen. Lampen.	<i>Der</i>
<i>Toebr:</i>	Vrouw. Koningin. Leeraares. Nigt. Hoer. Wéduw. Deur. Kaars. Lamp.	<i>Den óf Der</i>
Eene óf De	Vrouwen. Koninginnen. Leeraareffen. Nigten. Hoeren. Wéduwen. Deuren. Kaarsen. Lampen.	<i>Den óf Der</i>

E

Dóch met *Der* volgt'er eene *e*
 agter het Naamwoord in't enkelv:

Ly-

Enkelv:

<i>Lyder.</i>	{	Vrouw.
	{	Koningin.
Eene	{	Leeraares.
of	{	Nigt.
De	{	Hoer.
	{	Wéduw.
	{	Deur.
	{	Kaars.
	{	Lamp.

<i>Roeper.</i>	{	Vrouw.
	{	Koningin.
	{	Leeraares.
	{	Nigt.
O!	{	Hoer.
	{	Wéduw.
	{	Deur.
	{	Kaars.
	{	Lamp.

<i>Voorz:</i>		
tót	}	Vrouwe.
agter	}	Koninginne.
na	}	Leeraaresfe.
door	{	Nigte.
by	{	Hoere.
met	{	Wéduwe.
in	{	Deure.
om	{	Kaarse.
aan	{	Lampe.

Meerv:

	{	Vrouwen.
	{	Koninginnen.
	{	Leeraareffen.
	{	Nigten.
De	{	Hoeren.
	{	Wéduwen.
	{	Deuren.
	{	Kaarsen.
	{	Lampen.

	{	Vrouwen.
	{	Koninginnen.
	{	Leeraareffen.
	{	Nigten.
O!	{	Hoeren.
	{	Wéduwen.
	{	Deuren.
	{	Kaarsen.
	{	Lampen.

	{	Vrouwen.
	{	Koninginnen.
	{	Leeraareffen.
	{	Nigten.
De	{	Hoeren.
	{	Wéduwen.
	{	Deuren.
	{	Kaarsen.
	{	Lampen.

Bu-

Buiging van Onzydige Naamwoorden.

	<i>Enkelv:</i>		<i>Meerv:</i>
<i>Noemer.</i>	{ Geld. Kleed. Lam. Bevël.		{ Gelden. Kleederen. Lammeren. Bevélen.
Het	{ Anker. Hoofd. Land. Schip. Jaar. Kind.	De	{ Ankers. Hoofden. Landen. Schépen. Jaaren. Kinderen.
<i>Afdaal:</i>	{ Gelds. Kleeds. Lams. Bevêls.		{ Gelden. Kleederen. Lammeren. Bevélen.
Des	{ Ankers. Hoofds. Lands. Schips. Jaars. Kinds.	Der	{ Ankeren. Hoofden. Landen. Schépen. Jaaren. Kinderen.
<i>Toebr:</i>	{ Gelde. Kleede. Lamme. Bevéle.		{ Gelden. Kleederen. Lammeren. Bevélen.
Den	{ Ankere. Hoofde. Lande. Schépe. Jaare. Kinde.	Den	{ Ankeren. Hoofden. Landen. Schépen. Jaaren. Kinderen.

		<i>Enkelv:</i>		<i>Meerv:</i>
<i>Lyder.</i>	{	Geld.		{ Gelden.
		Kleed.		{ Kleederen.
		Lam.		{ Lammeren.
		Bevèl.		{ Bevèlen.
<i>Het.</i>	{	Anker.	<i>De</i>	{ Ankers.
		Hoofd.		{ Hoofden.
		Land.		{ Landen.
		Schip.		{ Schépen.
		Jaar.		{ Jaaren.
		(Kind.		{ (Kinderen.
<i>Roeper.</i>	{	Geld.		{ Gelden.
		Kleed.		{ Kleederen.
		Lam.		{ Lammeren.
		Bevèl.		{ Bevèlen.
<i>O!</i>	{	Anker.	<i>O!</i>	{ Ankers.
		Hoofd.		{ Hoofden.
		Land.		{ Landen.
		Schip.		{ Schépen.
		Jaar.		{ Jaaren.
		(Kind.		{ (Kinderen.
<i>Voorz:</i>				
By	{	Geld.		{ Gelden.
in		Kleed.		{ Kleederen.
aan		Lam.		{ Lammeren.
door		Bevèl.		{ Bevèlen.
met	{	Anker.	<i>De</i>	{ Ankers.
agter		Hoofd.		{ Hoofden.
na		Land.		{ Landen.
op		Schip.		{ Schépen.
tót		Jaar.		{ Jaaren.
voor)		(Kind.		{ (Kinderen.

Men

Men zegt wel in Verheeven Styl; *By den Gelde, In den Kleede, Naa den Bevéle, In den Lande, &c.* maar alle Woorden kunnen zonder Styfheid die byvoeging van de Letter E in het Voorzettend geval niet lyden.

Naambuiging uit de *Heilige Schrift.*

Van 't Manlyk Naamwoord HEER.

- Noem: DE HEER *is naby.* Phil: IV. 5.
- Afdaal: *En Mariä zeide ziet de Dienstvaagd* DES HEEREN. Luc: I. 38.
- Toebr: *Geeft* DEN HEERE *Eere en Sterkte.* Pf: XCVI. 7.
- Lyder. *Ik zag* DEN HEERE *allen tyd voor my.* Hand: II. 25.
- Roep: HEERE! *zy hebben uwe Profeeten gedood.* Rom: XI. 3.
- Voorz: *Die Roemt* Roeme IN DEN HEERE. I. Cor: I. 31.

Van 't Vrouwlyk Naamwoord MOEDER.

Noem: DE MOEDER *van Sifera keek
uit door het Ven-
ster. Richt: V. 28.*

Afdaal: *En Izaäk
bragtze in
de Tente ZYNER MOEDER Sara. Gen:
XXIV. 67.*

Toebr: *Ende Doode
zat overeind, en
begon te spreken;
en Hy gaf hem ZYNE MOEDER. Luc: VII. 15.*

Lyder. *Maar een Kind
dat zich zelven
gelaten is, be-
schaamt ZYNE MOEDER. Spreuk: XXIX. 15.*

Roep: *Begeer! MYN MOEDER, want ik zal uw
Aangezicht niet af-
wyzen! 1. Kon: II. 20.*

Voorz: *Hy dan zei-
de tot eenen
Jongen, draag
hem tot ZYNE MOEDER. 2. Kon: IV. 19.*

Van

Van 't Onzydig Naamwoord KIND.

Noem: EEN KIND *is ons Geboren.* Jef: IX. 5.

Afdaal: *En de Ziele* DES KINDS *kwam weder in hem.*
1. Kon: XVII. 22.

Toebr: *Gy hebt* DEN KINDEREN *mynes Vólks een*
raadfel te raaden gegee-
ven. Richt: XIV. 16.

Lyder. *En de Heere*
floeg HET KIND *dat de Huisvrouw van*
Urias, David gebaard
had. 2. Sam: XII. 15.

Roep: *o Gy* KIND *des Duivels.* Handel:
XIII. 10

Voorz: *Zy zyn gelyk* DE KINDEREN, *die op de Markt*
zitten. Luc: VII. 32.

Hier is in den *Toebrenger* een Voorbeeld in het Meervoudig genomen, by gebrek van een in het Enkelvoudig.

Ré-

Régelen wégens de Naambui- ging der Toevoeglyke Naamwoorden.

1. By de *Manlyke*, zonder Naamlédeken, houd zig de *e* in 't noemend geval; als: *GrootE Dienst*; zo méde, als'er ons bepaalend Naamlédeken *De* (óf het bepaalend Voornaamwoord *Myn*, óf *Die*, enz:) voorafgaat; als: *De WyzE Man*, *Die SterkE Jonge*, *De KloekE Graaver*, enz: Dóch als ons Lédeken *Een*, in plaats van *De* komt, zo geschied zulks op tweederhande wyzen; naamlyk, somtyds met *e*, (éven als agter het Naamlédeken *De*,) en somtyds zonder *e* (éven als by het Onzydig, agter het Naamlédeken *Een*,) alles naer eis van het volgende Zelftandige Naamwoord. (L: T: Katen Bladz: 336.)

2. By de *Vrouwlyke* komt de *e* agter 't Toevoeglyk Naamwoord alleszins, 't zy'er een Lédeken óf Voornaam voorafgaat, óf niet; als *GrootE Minzaamheid*, *Een KloekE Vrouw*, *De LievE Dóchter*, en *DeezE* óf *MynE Genégenheid*, enz: en dat zelf in alle Verbuigingen. (L: T: Katen Bladz: 365.)

3. By de *Onzydige* komt insgelyks de *e*, wanneer ons *Het* (óf eenige bezittende óf aanwyzende Voornaam; als: *Myn*, *Ons*, *Dit*, enz:) tót Voorlooper dient; als: *Het* óf *Myn ZoetE Kind*, *Het VuilE Beest*, enz: dóch als ze zonder Lédekens zyn, óf als'er ons *Een* (óf de Onbepaalende Voornaamen, *Eenig*, *Zeeker*, *Mecnig*, *Sommig*) voorafgaan, zo raakt en blyft de *e* 'er agter af verschooven; als: *Zuiver Water*, *Mee-
nig*

nig óf *Eenig wenslyk Ding*, *Een óf Zeeker Zoet Kind*, enz: En dit houd streek door alle de gevallen in 't Enkelvoudig (L: T: *Katen Bladz: 366.*)

Hier van zyn uitgezonderd onze *Rangtellers*, als: *Eerste, Tweede, Derde*, enz:; want deeze behouden altoos de *e*; als: *Een Eerste Kind*, enz:; zo méde ons Voornaamwoord *Een Zelfde*, als: *Een Zelfde Kind*, (L: T: *Katen Bladz: 366.*)

4. Ons *Meervoudig van de Toevoeglyke Naamwoorden*, dat geen onderscheid van Geslacht erkent, begeert de *e* agter op, door alle de Naamvallen heen.

Rédenen, waarom men fomtyds zegt, by voorbeeld: *een Goed en een Goede, een Zoet en een Zoete*, voor een zelfde Naamwoord.

Eerstelyk geschied deeze Verandering, wanneer het Zelfstandig Naamwoord, door overdragt, in plaats van een Bedryver te betékenen, den zin aanneemt van een Zaak óf Werktuig. Dus zeit men met onderscheid:

Een Goed Stóffer, voor een Perfoon die de *Stóf* wel afveegt;

en *Een Goede Stóffer*, voor een Goeden *Bézem*, óf Werktuig om méde te Stóffen.

Een zoet Vryer, betékent een die *Zoetelyk Vryt*;

maar *Een Zoete en Braave Vryer*, zoveel als een *Fongetje*, dat *Zoet en Braaf* is, alwaar het Toevoeglyk Naamwoord geen opzigt heeft op het Werkwoord *Vryen*, maar *Vryer* een *Fongetje* betékent. (L: T: *Katen Bladz: 368 en 369.*)

F

Maar

Maar, ten Tweede, Verandert ook dit Geval, als het Toevoeglyk Naamwoord van dien aard is, dat het op de Werking en het Bedryf van 't Werkwoord geene toepassing heeft, gelyk by onze Rangtellers, en hierom zegt men, *Een Eerste, Een Tweede, Een Derde Man, Vórst, Looper*, enz.: (L: T: Katen Bladz: 369.)

En, ten Derde, Verandert het, als ons Lédeken *Een*, door byvoeging van het Voornaamwoord *Zelfde*, zyn onbepaaldheid verliest; als: *Een Zelfde Man, Vórst*, enz.; gelyk men ook, zonder zinverandering, daar voorzettén kan, *Een en De Zelfde Man, Vórst*, enz.: (L: T: Katen Bladz: 369.)

Woorden van ééne Lettergreep, die agter eenen Enkelen Klinker, eenen Enkelen Médeklinker hebben, Verdubbelen dien in het maaken van het Meervoudig Getal; als in: *Laf Laf - FE, Vlug Vlug - GE, Gek Gek - KE, Stil Stil - LE*, enz.; *Gróf* alleen, heeft *Gróve*.

De woorden, die daar van worden t' zaamengezet, volgen den zelfden Régel; als in: *Stapelgek Stapelgek - KE, Doornat Doornat - TE, Doodstil Doodstil - LE*; enz.: (A: Monen Bladz: 110.)

Sommige woorden, die in *f* en *s* uitgaan, Veranderen, gelyk de Zelfstandige Naamwoorden, in het Vórmén van het Meervoudig getal, deeze Letters in *v* en *z*, als in: *Braaf, Scheef, Lief, Boos, Wys, Gryz*, enz.; van welke, na het voegen der Klinkletteren by de volgende Lettergreep, gemaakt worden; *Braave, Scheeve, Lieve, Booze, Wyze, Gryze* enz.: (A: Monen Bladz: 110 en 111.)

Van

Van de *Naamléden*.

De *Naamléden* zyn *De*, *Het*, *Een*; en deeze dienen om de Naamwoorden te Buigen en aan te wyzen van wat Geslacht dezelve zyn; desgelyks wordenze zelve ook geboogen door alle de Voorzetselen.

Van de *Buiging der Naamléden*.

Het *Lédeken De*, Verandert in óf voor alle Manlyke Naamwoorden *tweemaal*, en is derhalven *driederlei*,

in 't <i>Enkelvoudig</i>	en	in 't <i>Meervoudig</i> ;
als:		als:
<i>De</i>		<i>De</i>
<i>Des</i>		<i>Der</i>
<i>Den</i> .		<i>Den</i> .

Voor alle *Vrouwl. Naamwoorden* Verandert het *Lédeken De*

in 't <i>Enkelvoudig</i>	in 't <i>Meervoudig</i>
<i>éénmaal</i> ,	<i>tweemaal</i> ,
als:	als:
<i>De</i>	<i>De</i>
<i>Der</i>	<i>Der</i>
	<i>Den</i> .

Het *Lédeken Het*, behoort alleen tot alle *Onzydige Naamwoorden*, en Verandert nooit.

Het *Lédeken Een*, is altyd *Enkelo*: en tót

<i>Manl. Naamw:</i>	<i>Vrouwl:</i>	<i>Onzyd:</i>
<i>driederlei</i> ,	<i>tweederlei</i> ,	<i>driederlei</i> ,
als:	als:	als:
<i>Een</i>	<i>Eene</i>	<i>Een</i>
<i>Eens</i>	<i>Eener</i> .	<i>Eens</i>
<i>Eenen</i> .		<i>Eenen</i> .

Voorbeelden van de Buiging der Naamlédeken.

	<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Onzydig.</i>	<i>Meervoud:</i>
<i>Noem:</i>	De	De	Het	De
<i>Afd:</i>	Des	Der	Des	Der
<i>Toebr:</i>	Den	Der óf De	Het óf Den	Den óf Der
<i>Lyder.</i>	Den	De	Het	De
<i>Roep:</i>	ô! De	ô! De	ô! Het	ô! De
<i>Voorz:</i>	Van Den.	Van De.	Van Het.	Van De.

Het *Lédeken* EEN , is alleen van het
Eenvoudig Getal.

<i>Noem:</i>	Een	Eene	Een
<i>Afdaal:</i>	Eens óf Eenes	Eener	Eens óf Eenes
<i>Toebr:</i>	Eenen	Eene	Een of Eenen
<i>Lyder.</i>	Eenen	Eene	Een
<i>Roep:</i>	ô! Een	ô! Eene	ô! Een
<i>Voorz:</i>	Van Eenen.	Van Eene.	Van Een.

Van de Buiging der *Voornaamwoorden.*

1. Buiging van een *Aanwyzend Voornaamwoord.*

	<i>Enkelv:</i>	<i>Meerv:</i>
<i>Noem:</i>	Ik	Wy
<i>Afdaal:</i>	Myns óf Myner	Onzer
<i>Toebr:</i>	My	Ons
<i>Lyder.</i>	My	Ons
<i>Roep:</i>	ô Ik, ô My	ô Wy
<i>Voorz:</i>	Van My.	Van Ons.

2. Bui-

2. Buiging van een *Betreklyk Voornaamwoord*.

	<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Onzydig.</i>
<i>Noemer.</i>	Dezelve	Dezelve	Hetzelve
<i>Afdaal.</i>	Deszelve	Derzelve	Deszelfs óf Deszelve
<i>Toebr.</i>	Denzelven	De óf Derzelve	Hetzelve
<i>Lyder.</i>	Denzeiven	Dezelve	Hetzelve
<i>Roeper.</i>	ô Dezelve	ô Dezelve	ô Hetzelve
<i>Voorzett.</i>	Van Denzelve.	Van Dezelve.	Van Hetzelve.

Meervoudig.

<i>Noem:</i>	Dezelve
<i>Afd:</i>	Derzelve
<i>Toebr:</i>	Denzelve
<i>Lyder.</i>	Dezelve
<i>Roep:</i>	ô Dezelve
<i>Voorz:</i>	Van Dezelve.

3. Buiging van een *Vraagend Voornaamw.*

	<i>Enkelv.</i>	<i>Meerv.</i>	
	<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Manlyk en Vrouwl.</i>
<i>Noem:</i>	Wie	Wie	Wie
<i>Afd:</i>	Wiens	Wier	Wier
<i>Toeb:</i>	Wien	Wie	Wien
<i>Lyder.</i>	Wien	Wie	Wie
<i>Roep:</i>	Ach! Wie	Ach! Wie	Ach! Wie
<i>Voorz:</i>	Van Wien.	Van Wie.	Van Wie.
			<i>Onzydig.</i>
			Wat
			Wie
			Wat
			Ach! Wat
			Van Wat.

4. Buiging van een *Bezittend Voornaamw.*

	<i>Manlyk.</i>	<i>Vrouwlyk.</i>	<i>Onzydig.</i>	<i>Meervoudig.</i>
<i>Noem:</i>	Myn	Myne	Myn	Myne
<i>Afd:</i>	Myns	Myner	Myns	Myner
<i>Toebr:</i>	Mynen	Myne	Myn	Mynen
<i>Lyder.</i>	Mynen	Myne	Myn	Myne
<i>Roep:</i>	ô Myn	ô Myne	ô Myn	ô Myne
<i>Voorz:</i>	Van Mynen.	Van Myne.	Van Myn.	Van Myne.

F 3

Rang

Rang en Régelmaat der T Y D V O E G I N G E N.

Kortheidshalven, en om alle *Veranderingen der WERKWOORDEN*, als met éénen opslag van het Ooge, te doen zien, heb ik in myn *Rymwerkje* over de *SPEL-SPRAAK-EN DICHTKUNDEN*, Bladz: 39 en 40. eenige Voorbeelden daarvan, in twee Tafels, gegeven, onder aanwyzing van Tékens, en de Kunstwoorden *Panama*, *Panamalen*, enz: Dóch om my hier niet van de zelve Tékens te bedienen, en, waare het mogelijk, een klaar Denkbeeld van die Régels te geeven, heb ik een Tafel hier agter by gevoegd, met de Tékens. 1. 2. 3. en a. b. d. die dus te verstaan zyn:

1. Komt voor óf boven de Aantoonende wyze, de Tégenwoordige Tyd, als by voorb: in den Eersten Rang:

Ik } ^{1.}
      } *Druk.*
      } *Krab.*

2. Komt voor óf boven den Voorleedenen Tyd, en neemt op 't einde *te* óf *de* aan; als:

Ik } ^{2.}
      } *DrukTE.*
      } *KrabDE.*

3. Komt voor óf boven het Voorleeden-Tyds Deelwoord, en sluit met *t* óf *d*; als:

      } ^{3.}
      } *Gedrukt.*
      } *GekrabD.*

En

En dus worden vervolgens, in ieder Rang, de *Veranderingen der Tydvoegingen* onder 1. 2. 3. aangewezen. Gelyk ook

a. b. d. doen blyken, hoe de Tyden van Wortelklinker Veranderen; By voorbeeld: *a. a. a.* gesteld voor óf onder 1, Den Tégenwoordigen Tyd; 2, Den Voorleeden Tyd; En 3, 't Voorleeden-Tyds Deelwoord; Vertoonen dat de Wortelklinker in geene dier Tyden Verandert. Als by voorbeeld in den Eersten en Tweeden Rang:

Ik ^{1.}*DrUk*, ^{2.}*DrUkte*, ^{3.}*GedrUkt*, enz:
_{a.}   _{a.}   _{a.}

a. b. a. Wyzen aan dat 2. alleen, dat is: alleen de Voorleeden Tyd van Wortelklinker Verandert; als by voorbeeld in den Vyfden Rang:

Ik ^{1.}*GEEf*, ^{2.}*GAf*, ^{3.}*GegEEven*, enz:
_{a.}   _{b.}   _{a.}

a. b. b. Geeven te kennen dat 2. en 3. dat is de Voorleeden Tyd, en 't Voorleeden-Tyds Deelwoord, *een-derlei* van Wortelklinker Veranderen, als in den Derden en Vierden Rang:

Ik ^{1.}*ZOEK*, ^{2.}*ZOGt*, ^{3.}*GezOGt*, enz:
_{a.}   _{b.}   _{b.}

a. b. d. Betékenen dat in 2. en 3. dat is in 't tweeden en derden Geval, de Wortelklinker *bizondere* Verandering ondergaat, gelyk in den Zesden Rang:

Ik ^{1.}*BrEEk*, ^{2.}*BrAk*, ^{3.}*GebrOken*, enz:
_{a.}   _{b.}   _{d.}

De

De Eerste Rang der TYDVOEGINGE is,

1. 2. 3. In 2. met *te* óf *de* } als: Ik { ^{1.}*Druk*, ^{2.}*DrukTE*, ^{3.}*Gedrukt*.
 a. a. a. In 3. met *t* óf *d* } { ^{a.}*Krab*, ^{a.}*KrabDE*, ^{a.}*GekrabD*.

Dus hebben alle Werkwoorden van deezen Rang, die Aanflaan op B. D. G. I. L. M. N. R. V. W. Z. *de* in 2. en *d* in 3. als; by voorbeeld :

Op B. *Krabben*. Ik ^{1.}*Krab*, ^{2.}*KrabDE*, ^{3.}*GekrabD*.
 D. *Kladden*. — ^{1.}*Klad*, ^{2.}*KladDE*, ^{3.}*Geklad*.
 G. *Zaagen*. — ^{1.}*Zaag*, ^{2.}*ZaagDE*, ^{3.}*GezaagD*.
 I. *Rooijen*. — ^{1.}*Rooi*, ^{2.}*RooiDE*, ^{3.}*GerooiD*.
 L. *Speelen*. — ^{1.}*Speel*, ^{2.}*SpeelDE*, ^{3.}*GespeelD*.
 M. *Kammen*. — ^{1.}*Kam*, ^{2.}*KamDE*, ^{3.}*GekamD*.
 N. *Rennen*. — ^{1.}*Ren*, ^{2.}*RenDE*, ^{3.}*GerenD*.
 R. *Eeren*. — ^{1.}*Eer*, ^{2.}*EerDE*, ^{3.}*GeëerD*.
 V. *Leeven*. — ^{1.}*Leef*, ^{2.}*LeefDE*, ^{3.}*GeleefD*.
 W. *Bouwen*. — ^{1.}*Bouw*, ^{2.}*BouwDE*, ^{3.}*GebouwD*.
 Z. *Raazen*. — ^{1.}*Raas*, ^{2.}*RaasDE*, ^{3.}*GeraasD*.

Alle Werkwoorden van deezen Rang, op andere Letteren Aanflaande, hebben *te* in 2. en *t* in 3. als :

Op F. *Straffen*. Ik ^{1.}*Straf*, ^{2.}*StrafTE*, ^{3.}*Gestraft*.
 CH. *Juichen*. — ^{1.}*Juich*, ^{2.}*JuichTE*, ^{3.}*Gejuicht*.
 K. *Pakken*. — ^{1.}*Pak*, ^{2.}*PakTE*, ^{3.}*GepakT*.
 P. *Pompen*. — ^{1.}*Pomp*, ^{2.}*PompTE*, ^{3.}*GepompT*.
 S. *Lóssen*. — ^{1.}*Lós*, ^{2.}*LósTE*, ^{3.}*GelósT*.
 T. *Storten*. — ^{1.}*Stort*, ^{2.}*StortE*, ^{3.}*Gestort*.

N: B.

N: B. V en Z, ten einde eener Lettergroepe komende, óf tégen eenen Médeklinker aanstuitende, Veranderen, naer de gewoone Spelling by ons, in F en S, zo als hier

in 't Werkwoord *Leeven*. Ik *LeeF^{1.}*, *LeefDE^{2.}*, *GeleefD^{3.}*.
 En *Raazen*, Ik *RaaS*, *RaasDE*, *GeraasD*,
 enz: Dit zy eens vooral gezeid.

De Tweede Rang der TYDVOEGINGE is

Met *te* óf *de* in 2. en agter 3. *en*. Dóch somtyds word 1.2.3.
 nóg zulk een Médeklinker daar voor gevoegd, als de eerste *a.a.a.*
 Lettergreep sluit. Als by voorbeeld :

In *Bakken*. Ik *Bak^{1.}*, *BakTE^{2.}*, *GebakK^{3.}EN*.

Bannen. — *Ban^{a.}*, *BanDE^{a.}*, *GebanN^{a.}EN*.

Brouwen. — *Brouw*, *BrouwDE*, *GebrouwEN*.

Heeten.

genaamd worden.

— *Heet*, *HeetTE*, *GeheetEN*.

Laaden. — *Laad*, *LaadDE*, *GelaadEN*.

Maalen.

met een Molen.

— *Maal*, *MaaLDE*, *GemaaLEN*.

Scheiden. — *Scheid*, *ScheidDE*, *GescheidenEN*.

Spannen. — *Span*, *SpanDE*, *GespanNEN*.

Spouwen. — *Spouw*, *SpouwDE*, *GespouwEN*.

Weeven. — *Weef*, *WeefDE*, *GeweewEN*.

Zouten. — *Zout*, *ZoutTE*, *GezoutEN*.

G

De

N: B. *Heeten*, (*Heetmaaken*,) Is van den eersten Rang.

Maalen, (*Schilderen*,)
 en *Maalen*, (*Uitspoorig Raaskallen*,) } Zyn van den eersten Rang.

De Vyfde Rang der TYDVOEGINGE is

Met en agter 3. als in 't Werkwoord

1. 2. 3.
a. b. a.

Geeven. Ik Geef^{1.}, Gaf^{2.}, GegeevEN^{3.}
a. b. a.

Desgelyks Verwiffelen aa 1. in ie 2. als de aanstuitende Letters zyn ; D. P. T. S. óf Z. als :

In D. BraaDen. Ik BrAAAd^{1.}, BrIEd^{2.}, GebrAAAden^{3.}
a. b. óf a.
a. BrAAAdde, a.

P. SlaaPen. — SLAAp, SLIEp, GesLAApen.
T. LaaTen. — LAAt, LIET, GeLAAten.
Z. BlaazZen. — BLAAs, BLIEs, GebLAAzen.

En als G. R. V. de aanstuitende Letters zyn , komt oe in 2 ; als :

In G. DraaGen. Ik DrAAg, DrOEg, GedrAAgen.
R. VaaRen. — VAAr, VOEr, GevAAren.
V. GraaVen. — GrAAf, GrOEf, GegrAAven.

Zo ook als de korte óf enkele a voor L óf S 1. komt, Verwiffelt ze in ie 2. als :

Voor L. VaLLen. Ik VAL, VIEL, GevALLen.
S. WaSSen. — WAs, WIEs, GewAsfen.

Maar voor n 1. Verandert ze in i óf o 2. als :

HaNgen. Ik HAng, HIng, óf GebAngen.
HOng.

G 2

Zo

Zo ook de Werkwoorden die in 1. *ou*, *oo*, óf *oe*, hebben, neemen in 2. *ie* aan, als :

In *ou* HO^{1.}Uden. Ik HO^{1.}U, HIE^{2.}U, GebO^{3.}Uden.
 HO^{1.}Uwen. — HO^{1.}Uw, HIE^{2.}Uw, GebO^{3.}Uwen.
oo LO^{1.}Open. — LO^{1.}Op, LIE^{2.}Op, GeloO^{3.}Open.
oe RO^{1.}Epen. — RO^{1.}Ep, RIE^{2.}Ep, GerO^{3.}Epen.

De Zesde Rang der TYDVOEGINGE is

Met *en* agter 3. als :

1.2.3.
a.b.d.

In *Breeken*. Ik Bree^{1.}k, Bra^{2.}k, Gebrook^{3.}EN.
 a. b. d.

Dus Verwiffelt de korte *i* 1. in *a* 2 en *e* 3. als :

Bidden. Ik BID^{1.}, BAd^{2.}, GebEden^{3.}.
 a. b. d.

De Scherpe korte *e* 1. in *ie* 2. óf *o* 2. en 3. als :

StErven. Ik StErf^{1.}, StIErf^{2.}, GestOrven^{3.}.
 StOrf.

De *ee* 1. in *oe* óf *oo* 2. en 3. als :

SchEEnen. Ik SchEEr^{1.}, SchOErf^{2.}, GeschoOren^{3.}.
 SchOOOr.

Aan-

Aanmerkingen over de Voorbeelden

D E R

T Y D V O E G I N G E N ,

Van den Eersten en Tweeden Rang.

1. *Aanmerking.* De Woorden, welker Sluit-Letter in de Onbepaalende Wyze verdubbeld word, als : *Druk-ken, Zet-ten, Red-den, Ban-nen*, vereiffen die verdubbeling ook in 1. den eersten en derden Perfoon Meervoudig ; in de gebiedende wyze, den derden Perfoon Enkel-, en den eersten en derden Perfoon Meervoudig.

2. *Aanmerking.* Die op *t* aanstuiten, als : *Zet-ten*, enz: vereiffen geene agteraanvoeging van *t*, daar anders *t* in de neevensstaande voorbeelden van den eersten en tweeden Rang de Sluit-Letter is : Want, by voorb: gelyk *Ik hoop*, in den tweeden en derden Perfoon, en op meer andere hierneevens vertoonde plaatsen, de *t* aanneemt, als : *Gy hoop-t, Hy hoop-t* enz: zo moeten, in 't teegendeel, zeggen : *Ik zet, Gy zet, Hy zet*; en niet : *Gy zet-t, Hy zet-t*, enz:

3. *Aan-*

3. *Aanmerking.* Het zelve heeft ook plaats in de Werkwoorden die op *d* aanstuiten, als: *Red-den*, *Schud-den*, enz: 1, omdat de *d* by ver de meesten aan het einde van een Woord zo scherp geacht word als de *t*, als blykt uit de spellinge van *Hand*, *Land*, en niet *Hant*, *Lant*, enz: ten 2, omdat deeze Spelling ook veelmeer strookt met het gemeen begrip, 't welk *Hant*, *Lant*, enz: wraakt, en *Hand*, *Land* goedkeurt, omdat het Meerv: is *Handen*, *Landen* enz:

Van den Vierden Rang.

Dezelve Aanmerkingen als van den eersten en tweeden Rang, wégens *t* en *d*, hebben hier méde plaats.

Van den Vyfde Rang.

Dezelve Aanmerkingen als van den eersten en tweeden Rang, wégens *t* en *d*, gelden hier méde; en daar beneevens ten 2, de Werkwoorden die op *v* óf *z*, in *f* óf *s* verwisselende, aanslaan, als: *Geev-en*, *Geneez-en*, vereiffen in 2, en in de wensfende wyze, den tweeden Persoon Enkel-

kel-en Meerv: 2. *aa*, als: Gy en Gyl: *Gaaft*, *Gy*
 en Gyl: *Genaast*; en niet *Gaft*, *Genast*.

Van den Zesden Rang.

De Aanmerkingen van den eersten en twee-
 den Rang, wégens *t* en *d*, hebben hier méde
 plaats.

Tyd-

en.

oeten	Mogen	Worden	Hebben	Zyn, of Weezen.
a a.	a b d.	a b a.	a b b.	
Moet	- Mag	- Word	- Heb [A:	- Ben [B:
Moet	- Moogt	- Word	- Hebt	- Zyt
Moer	- Mag	- Word	- Hceft	- Is
Moeten	- Mogen	- Worden	- Hebben	- Zyn
Moet	- Moogt	- Word	- Hebt	- Zyt
Moeten	- Mogen	- Worden	- Hebben	- Zyn
oest	Mogt	Wierd	Had	Was
oest	Mogt	Wierd	Had	Waart
oest	Mogt	Wierd	Had	Was
oestca	Mogten	Wierden	Hadden	Waren
oest	Mogt	Wierd	Had	Waart
oestfen	Mogten	Wierden	Hadden	Waren
	Moge	Word	Heb	Wees
	Mogen	Worde	Hebbe	Zy
	Moogt-	Worden	Hebben	Zyn
	Mogen	Word-	Hebt -	Zyt -
		Worden	Hebben	Zyn
oete	Moge	Werde	Hebbe	Zy
oet	Moogt	Werd	Hebt	Zyt
oete	Moge	Werde	Hebbe	Zy
oeten	Mogen	Werden	Hebben	Zyn
oet	Moogt	Werd	Hebt	Zyt
oeten	Mogen	Werden	Hebben	Zyn
oeste	Mogte	Wierde	Hadde	Ware
oest	Mogt	Wierd	Had	Waart
oeste	Mogte	Wierde	Hadde	Ware
oestfen	Mogten	Wierden	Hadden	Waren
oest	Mogt	Wierd	Had	Waart
oestfen	Mogten	Wierden	Hadden	Waren
oende	Mogende	Wordende	Hebbende	Zynde
oeten	Gemogen	Geworden.	Gehad.	Geweest
	of			of
oeten,	Mogen,			Weezen,
als	als			als
hebben	gyl. hebt			zy hebben
oeten	Mogen uit-			Weezen
rengen,	gaan, maar			kuijeren,
niet:	niet: Gemo-			maar niet :
oeten	gen uitgaan.			Geweest
rengen.				kuijeren.

A. B. zyn de behulpwoorden, om alle toekomende en onvolmaakte Tyden te vormen.

2

2

4

